

Pięćdziesięciolecie działalności naukowej i dydaktycznej profesora Jana Flisa

W 1982 roku mija 50 lat pracy naukowej i dydaktycznej Jana Flisa, profesora Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. KEN w Krakowie, wieloletniego kierownika Katedry Geografii Fizycznej, dziekana Wydziału Geograficzno-Biologicznego, dyrektora Instytutu Geografii, kierownika Zaocznego Studium Doktoranckiego i kierownika Zakładu Dydaktyki Geografii w tejże uczelni.

Bogata i wielostronna twórczość naukowa zapewniła Jubilatowi poczesne miejsce wśród polskich geografów i dydaktyków geografii, a nauce dostarczyła nowe wartości. Oryginalna działalność Profesora na niwie nauczycielskiej zapisała się na trwałe w pamięci tysięcy Jego uczniów, do których należą również piszący te słowa. Nie czas i miejsce na szczegółową analizę ogromnego dorobku naszego Profesora. Pragniemy tylko ukazać zasadnicze etapy Jego życia i pracy, wydobyć momenty i sprawy godne naśladowania.

Jan Flis urodził się i wychował w rodzinie dra Stanisława Flisa — adwokata i Marii z Olszewskich w Nowym Sączu, w tradycjach polskiej inteligencji zawodowej, tj. prawniczej i nauczycielskiej. W najbliższej rodzinie nauczycielami byli: dziadek, stryj, 2 siostry i żona.

W okresie szkolnym J. Flis uczęszczał do szkoły powszechnej im. A. Mickiewicza w Nowym Sączu, którą ukończył w roku 1922. Następnie był uczniem p. gimnazjum i liceum w Nowym Sączu — maturę typu staroklasycznego zdał w r. 1930. W latach 1930—1935 odbył gruntowne studia na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego w zakresie geografii i pedagogiki, zakończone uzyskaniem stopnia magistra filozofii oraz dyplomu nauczyciela szkół średnich i zawodowych w zakresie geografii i geologii. Geografię studiował pod kierunkiem profesorów J. Smoleńskiego, B. Zaborskiego

i J. Nowaka oraz docenta W. Ormickiego. O rozbudzonych dydaktycznych i naukowych zainteresowaniach J. Flisa w okresie szkolnym świadczy jego czynny udział w pracy ZHP (hufcowy w N. Sączu) i w Kole Geografów UJ.

Pracę zawodową J. Flis rozpoczął będąc jeszcze studentem w r. 1933 jako młodszy asystent UJ. Przekonany o większej swej przydatności w pracy dydaktycznej niż naukowej wnet zrezygnował z asystentury i podjął pracę nauczycielską w gimnazjum i liceum w Starachowicach. W Starachowicach pracował, jak sam twierdzi, z bardzo wdzięcznym materiałem ludzkim, z młodzieżą pochodzenia chłopskiego i inteligencji technicznej. W ramach pracy samokształceniowej odbył wówczas J. Flis rzetelne studia różnych podręczników szkolnych w aspekcie korelacji międzyprzedmiotowej. Po upływie sześciu miesięcy przeniósł się do Warszawy, gdzie pracował w Biurze Planowania Regionalnego Ziem Górskich i w Redakcji Słownika Geograficznego Państwa Polskiego i Krajów Sąsiednich. Równocześnie pełnił obowiązki nauczyciela geografii w Liceum Stowarzyszenia Dyrektorów Szkół Średnich Ogólnokształcących i Zawodowych oraz w Liceum J. Zamojskiego. Młody wówczas J. Flis dzięki swemu talentowi dydaktycznemu, młodzieńczej energii i gruntownemu przygotowaniu merytorycznemu potrafił stworzyć wśród trudnej młodzieży Liceum Stowarzyszenia Dyrektorów przyjacielską atmosferę. Dużo, jak sam stwierdza, pomogły mu w tym wycieczki geograficzne i krajoznawcze. Należy wyjaśnić, że liceum im. J. Zamojskiego było szkołą prywatną o wysokich aspiracjach, do której uczęszczały głównie dzieci warszawskich dygnitarzy oraz niewielka ilość bardzo zdolnej młodzieży biednej, finansowanej przez szkołę. W pamięci Jubilata z owego czasu najbardziej zapadła postać prezesa Stowarzyszenia — emerytowanego nauczyciela, pełniącego funkcję reprezentanta właścicieli szkoły do rady pedagogicznej. Człowiek ten często chodził na lekcje geografii prowadzone przez J. Flisa, w rozmowach polekowych przekazywał młodszemu koledze wiele swych wartościowych doświadczeń dydaktycznych. W ostatnim roku przed drugą wojną światową J. Flis pełnił obowiązki asystenta przy Katedrze Antropogeografii Uniwersytetu Warszawskiego pod kierownictwem prof. B. Zaborowskiego. Pracę magisterską wykonał nt. teras doliny Wisły między Dłubnią a Nidą pod kierunkiem prof. J. Smoleńskiego.

Równoległe z pracą dydaktyczną J. Flis stawiał pierwsze kroki w pracy naukowej, której częściowym odzwierciedleniem są przedwojenne publikacje o ukształtowaniu wybrzeży Bałtyku i jego znaczeniu dla żeglugi (1936), obszarach letniskowo-wypoczynkowych w Karpatach środkowych (1939) i Sądeczyźnie (1939). Pracując w Warszawie wykonał też szereg opracowań, które nie znalazły wyrazu w publikacjach. Dla różnych instytucji opracował m. in. rozmieszczenie stacji zarodowych na terenie ziem górskich, ruch turystyczny w Karpatach, pracował przy planie autostrady z Cieszyna do Kut, dał opracowanie narodowego poczucia szlachty zagrodowej. Jako asystent prof. B. Zaborskiego przygotował i złożył pracę doktorską, niestety wybuch wojny uniemożliwił mu przewód. Dokonany przegląd początków pracy nau-

kowej Jubilata wskazuje, że dotyczyła ona problematyki geografii fizycznej i ekonomicznej (antropogeografii).

Od roku 1933 do września 1939 r. to pierwszy okres pracy naukowej i działalności dydaktycznej Jubilata.

W momencie wybuchu wojny w 1939 r. J. Flis zgłosił się ochotniczo do oddziałów walczących pod Lwowem, walczył w obronie Lwowa w 9 PAC, a po kapitulacji, w listopadzie 1939 r. przekroczył granicę węgierską. Na Węgrzech pracował w Somloszölles-Szikszo w harcerskim obozie młodzieży uchodźców jako dydaktyczny kierownik gimnazjum i liceum. Dalszy rozwój sytuacji wojennej zmusił go do przekradania się z grupą młodzieży przez Jugosławię, Turcję do Palestyny, gdzie w Haifie wstąpił do Samodzielnej Brygady Strzelców Karpackich. Wraz z tą brygadą odbył kampanię libijską (Tobruk, Gazala, Bardia). Następnie po ukończeniu szkoły podchorążych został przeniesiony do II Korpusu WP i wraz z nim odbył kampanię włoską (Sangro, Cassino, Ancona, Rimini, Bolonia), po czym, przez Wielką Brytanię wrócił do Polski. Swoją patriotyczno-żołnierski obowiązek zaczął pełnić w r. 1939 w stopniu kanoniera, a zakończył w r. 1947 w stopniu porucznika. Porucznik J. Flis w uznaniu za udział w kampaniach wojennych otrzymał liczne odznaczenia wojskowe, do których należą: Africa Star, Krzyż Walecznych za męstwo w bitwie pod Monte Cassino, Krzyż Monte Cassino, Srebrny Krzyż Zasługi z Mieczami za szkolenie zwiadów dla pułku artylerii ciężkiej, Medal Wojska Polskiego, Italy Star, Defence Medal i Medal for the War.

Poza granicami kraju J. Flis był nie tylko nauczycielem i żołnierzem, ale i naukowcem. Ślady tej ostatniej działalności widoczne są w rozprawie opublikowanej w Londynie na bardzo aktualny wówczas temat — związków do-rzeczna Odry z Polską (1947) oraz w wielu późniejszych opracowaniach geograficznych.

Okres od 1939 r. do r. 1947 można uznać za drugi okres działalności J. Flisa, wypełniony walką, pracą nauczycielską i naukową.

Do kraju J. Flis powrócił po demobilizacji w lipcu 1947 r. i objął stanowisko nauczyciela w Liceum Handlowym i dyrektora Zasadniczej Szkoły Zawodowej nr 2 w Nowym Sączu. W trudnych powojennych warunkach uczył różnych przedmiotów, w tym także geografii oraz organizował szkolenie zawodowe dla różnowiekowej młodzieży pochodzenia robotniczego i chłopskiego.

Po roku pracy nauczycielskiej w Nowym Sączu we wrześniu 1948 r. został powołany na stanowisko starszego asystenta w Instytucie Geografii UJ. Przeniesienie do Krakowa otwiera trzeci, najowocniejszy okres działalności naukowo-dydaktycznej Jubilata.

Będąc pracownikiem uniwersytetu pracował też na godzinach zleconych początkowo w Wyższej Szkole Nauk Społecznych i Akademii Górniczo-Hutniczej, a od 1952 r. w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Krakowie.

Jako asystent UJ prowadził m. in. zajęcia z kartografii i topografii, co pozwoliło mu opracować dwuczęściowy skrypt do tych przedmiotów, wydany przez PWN (1951, 1952). Skrypt ten uzupełniał dotkliwą lukę w podręcznikach

akademickich z tego zakresu. Pełniąc obowiązki asystenta żarliwie poświęcał się też pracy naukowej, publicystycznej i popularyzatorskiej. Na łamach czasopisma „Poznaj Świat” opublikował 8 artykułów, głównie z zakresu geografii regionalnej (1948, 1949, 1950). Są to świetne informacje oparte na autopsji Autora. Wydawnictwo Czytelnik, w serii „Wiedza Powszechna”, wydało trzy broszurki J. Flisa poświęcone krajobrazom pustyń i wybrzeży morskich oraz krajobrazowi wulkanicznemu (1949). Broszurki te stanowiły i nadal stanowią znakomitą, szkolną geograficzną lekturę uzupełniającą, a ich Autor może uchodzić za prekursora głośnej dziś na zachodzie Europy metody „studiów przykładowych”. Rozprawami nt. zastosowania mapy stromości przeciętnych do wydzielenia i charakterystyki regionów Sądecczyzny (1949) oraz genezy rzeźby Sądecczyzny (1949) rozpoczął J. Flis swą serię naukowych opracowań z zakresu geomorfologii. W 1951 r. J. Flis uzyskał stopień doktora filozofii na podstawie pracy *Kras gipsowy Niecki Nidziańskiej*, opublikowanej przez PWN w r. 1954. Praca o krasie gipsowym Niecki Nidziańskiej jest doskonałym obrazem wnikliwej obserwacji i mistrzowskiego wyciągania wniosków naukowych, stała się zarazem podstawową literaturą geograficzną dla tego regionu Polski.

Po uzyskaniu doktoratu J. Flis zostaje adiunktem i kontynuuje pracę dydaktyczną, naukową oraz publicystyczną. Jako geograf fizyczny nie poprzestaje na ukazaniu krasu jako dominanty geomorfologicznej Niecki Nidziańskiej. Pisze więc *Zarys geograficzny okolic Wiślicy* (1952), *Szkic fizyczno geograficzny Niecki Nidziańskiej* (1956), a później *Przeszłość geologiczna i krajobraz Niecki Nidziańskiej* (1963). W tym też okresie ukazały się pierwsze prace J. Flisa z zakresu dydaktyki szkoły wyższej i dydaktyki geografii, tj. wspomniany uprzednio skrypt do kartografii i topografii, artykuł pt. *Przyrząd do demonstrowania pozornych ruchów sklepienia niebieskiego* (1951), skrypt dla studentów studiów dla pracujących *Hydrografia i oceanografia* (1952) i artykuł nt. wakacyjnych prac polowych w studiach geograficznych (1955). Za prace te w r. 1956 uzyskuje tytuł naukowy docenta, nadany mu przez Centralną Komisję Kwalifikacyjną.

Docenta J. Flisa bardziej jednak interesowały sprawy dydaktyczne niż ściśle badawczo-geograficzne; w r. 1960 na własną prośbę został przeniesiony z UJ na etatowego docenta w Wyższej Szkole Pedagogicznej im. KEN w Krakowie. Po przejściu do WSP formalnie w r. 1960, faktycznie jednak wcześniej, bo w r. 1957, objął kierownictwo Katedry Geografii Fizycznej, którą kierował do r. 1971.

Będąc kierownikiem katedry równocześnie przez trzy kadencje był dziekanem Wydziału Geograficzno-Biologicznego (1960—1967). Do Jego pracy dydaktycznej i naukowej dołączyła się jeszcze praca organizacyjna w katedrze i w dziekanacie. Wtedy to Jubilat zyskał sobie wielkie uznanie ze strony zarówno przełożonych, jak i kolegów oraz studentów. J. Flis był inicjatorem wprowadzenia do programu studiów geograficznych w WSP pierwszych w Polsce wakacyjnych praktyk terenowych. On także zainicjował wprowa-

dzenie do programu studiów przedmiotu — geografia fizyczna ogólna, opracowując przy tym jego szczegółowy program. Wielki trud włożył w redakcję programów nauczania geografii w WSP i WSN. W prywatnych rozmowach J. Flis zawsze wyrażał przekonanie, że pierwszym Jego i współpracowników obowiązkiem jest dydaktyka, a praca naukowa nauczyciela akademickiego jest produktem ważnym, ale ubocznym. Dlatego też prowadzone przez Niego wykłady z kartografii i topografii, geomorfologii, geografii fizycznej Polski, hydrografii i oceanografii, biogeografii i geografii fizycznej ogólnej były wzorowe, porywające, cieszyły się dużą popularnością. Podobne były liczne odczyty Jubilata w Polskim Towarzystwie Geograficznym, o jednym z nich prof. A. Malicki napisał: „Słuchając swego czasu odczytu doc. dra Jana Flisa, w którym dzielił się swymi wrażeniami z podróży po Abisynii, byłem uderzony jego znakomitym darem wnikliwości obserwacji i umiejętności syntetyzowania” (1968).

W pracach PTG brał czynny udział nie tylko jako prelegent, ale także był przewodniczącym Oddziału PTG w Krakowie (1955—1957), członkiem Wydziału Nauki ZG PTG, mężem zaufania, obecnie jest członkiem Sekcji Geografii Szkolnej ZG PTG.

Mimo swego wieku Jubilat uczestniczył w wielu studenckich wycieczkach geograficznych, terenowych praktykach studenckich, był kuratorem Koła Naukowego Studentów Geografii WSP, przez bezpośredni kontakt ze studentami wywierał i nadal wywiera na nich korzystny wpływ zarówno dydaktyczny, jak i wychowawczy. Na seminariach magisterskich prowadzonych przez J. Flisa panował zawsze i panuje nadal „duch” wnikliwości, krytycyzmu, precyzji, a równocześnie swobody myśli. Tylko z zakresu geografii fizycznej powstało pod kierunkiem Jubilata ok. 250 prac magisterskich, większość z nich odznacza się dużą dojrzałością naukową. J. Flis nigdy nie zaniedbywał też kształcenia młodej kadry naukowej. Jako kierownik Katedry Geografii Fizycznej promował 7 doktorów.

Imponujący też jest naukowy dorobek Jubilata. Do sierpnia 1970 r., kiedy to Rada Państwa nadała J. Flisowi tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego Nauk o Ziemi, miał on w swym dorobku naukowym 83 pozycje, nie licząc licznych prywatnych recenzji i prac redakcyjnych. Po uzyskaniu stopnia naukowego docenta, a przed uzyskaniem tytułu naukowego, profesora, opublikował 52 pozycje, w tym 10 pozycji podręcznikowych, 7 rozpraw, reszta to opracowania monograficzne o charakterze popularnonaukowym. Do najbardziej oryginalnych opracowań naukowych z tego okresu należą: *Wielkie formy powierzchni Ziemi w świetle teorii Krausa* (1957) i *Formy terenu wywołane grawitacyjnymi ruchami mas skalnych w Sąddeczynie* (1958). Do większych osiągnięć Autora tych prac należy stwierdzenie, że osuwiska w Karpatach, klasyfikowane przez innych autorów jako odmienne typy, są w zasadzie jedynie rozwojowymi stadiami jednolitego procesu oraz stwierdzenie, że prace tektoniczne Krausa, dotyczące ewolucji skorupy ziemskiej przeniesione do geomorfologii w zadowalający sposób mogą być wykorzy-

stane dla wyjaśniania genezy wielkich form powierzchni Ziemi. Prace te cechuje świetne opanowanie metod przez ich Autora, rzetelna dokumentacja, jasna i logiczna konstrukcja i pełne wykorzystanie literatury.

Ogromne zasługi ma J. Flis w dziedzinie skryptów i podręczników. Skrypty: *Kartografia i topografia* (wyd. I 1951, 1952; wyd. II 1959), *Hydrografia i oceanografia* (1952) i *Kompendium biogeografii* (1969), znane są wszystkim nauczycielom geografii, którzy kończyli studia w ostatnim trzydziestoleciu. Z zakresu kartografii wydał też J. Flis poza skryptem podręcznik dla SN *Kartografia w zarysie* (1966). Podręcznik ten jest napisany jasno, rzeczowo, ze świetnym wyczuciem potrzeb odbiorców, zawiera wiele kształcących zdań. Jednak najpopularniejszym i długo jedynym polskim skryptem posiadającym kilka wydań (1956, 1958, 1960), a potem podręcznikiem, który miał dwa wydania (1964, 1966) jest *Geografia fizyczna świata* napisana wspólnie z Z. Czepcem i R. Mochnackim. J. Flis jest autorem następujących rozdziałów: Europa północna, zachodnia i południowa, Afryka, Ocean Spokojny i Oceania oraz Ameryka Północna. Są to świetne syntezы regionalne, oparte bądź na autopsji i własnych badaniach (Autor zwiedził w czasie wojny i po wojnie wiele krajów), bądź na najlepszych pozycjach literatury geograficznej. Rozdziały J. Flisa stanowią wzór jasności, treściowości i rzetelnej informacji. Duże uznanie znalazł u odbiorców także kolejny akademicki podręcznik J. Flisa *Wstęp do geografii fizycznej* (1969). Hasła do *Encyklopedii „Przyroda i Technika”* (1963) oraz rozdziały w III i IV tomie *Geografii Powszechnej* (1965, 1967) stanowią rodzaj działalności zbliżonej do podręcznikowej. Przewodniczący Komitetu Redakcyjnego i redaktor IV tomu *Geografii Powszechnej* prof. A. Zierhoffer w recenzji napisał (1968) „[...] stwierdzam, że niewielu autorów *Geografii Powszechnej* nadsyłało swe rozdziały w tak wykończonej formie i niewielu zdobyło się na tak plastyczną a zarazem wierną charakterystykę środowiska oraz człowieka na tle środowiska, jak właśnie doc. J. Flis. Uważam, że kraje Bliskiego Wschodu oraz niektóre obszary Afryki, jak Etiopia, Sahara i in., należą do najlepszych w całym wydawnictwie”. Odrębną dziedziną pracy naukowej Jubilata było tłumaczenie dzieł z języka angielskiego i udostępnianie w ten sposób polskiemu czytelnikowi prac J. N. L. Bakera (1959), P. E. Strzeleckiego (1960, 1961) i O'Della (1961).

W 1971 r. dokonano kolejnych zmian w strukturze i organizacji szkół wyższych, m. in. zlikwidowano katedry, powstały instytuty i zakłady. Profesorowi J. Flisowi przypadło w udziale zorganizowanie Instytutu Geografii WSP w Krakowie, w nowym gmachu przy ul. Podchorążych 2 — został dyrektorem Instytutu Geografii oraz kierownikiem Zakładu Dydaktyki Geografii. Jako dyrektor Instytutu w latach 1971—1976 brał udział w wyposażaniu tej komórki w nowoczesny sprzęt i aparaturę, czuwał nad racjonalnym rozwojem i powiększaniem kadry nauczycieli akademickich Instytutu, których liczba za Jego kadencji przekroczyła 30 osób, opracował projekt regulaminu Instytutu Geografii. Szczególną troskę roztoczył nad ćwiczeniami, jako podstawową formą zajęć dydaktycznych w szkole wyższej, wprowadził do programu

studiów zagraniczne praktyki studentów (NRD, CSRS i ZSRR) oraz duże zasługi położył na polu korelacji i pedagogizacji merytorycznych przedmiotów studiów geograficznych. Jako „podkomendni” Profesora bardzo ceniliśmy sobie i nadal cenimy Jego głęboką i wielostronną wiedzę, życzliwość, takt i organiczną niechęć do biurokracji. Obowiązki dyrektora Instytutu potrafił Profesor umiejętnie godzić z innymi obowiązkami, a to: kierownika Zakładu Dydaktyki Geografii (1971 — nadal), kierownika Zaocznego Studium Doktoranckiego (1974—1977), przewodniczącego Komitetu Redakcyjnego czasopisma przedmiotowego „Geografia w Szkole”, wiceprzewodniczącego Komitetu Głównego Olimpiady Geograficznej i wiceprzewodniczącego Jury Olimpiady Geograficznej (1974 — nadal).

W tym nawale obowiązków organizacyjnych Profesor pomnażał swój dorobek naukowy i dydaktyczny. Pod jego bezpośrednim kierownictwem wykonano 40 prac magisterskich z dydaktyki geografii. Dalszych 50 prac magisterskich z dydaktyki geografii powstało pod kierownictwem adiunktów Profesora, którym z pełnym zaufaniem powierzył, jako jednym z pierwszych na uczelni niesamodzielnym pracownikom naukowo-dydaktycznym, prowadzenie seminariów magisterskich i życzliwie im w tej pracy pomagał. Profesor promował w tym czasie 5 dalszych prac doktorskich z dydaktyki. Równocześnie Profesor był naukowym opiekunem 2 pierwszych w Polsce habilitantów z dydaktyki geografii — swoich adiunktów. Znakomita większość prac z dydaktyki geografii powstałych pod naukowym kierownictwem Profesora odznacza się dobrą erudycją, precyzją i nowatorstwem.

Przy odświeżonych okazjach Profesor mawia: „swoje osiągnięcia naukowo-dydaktyczne od dawna mierzę osiągnięciami moich uczniów”. Niezależnie od oceny Profesora należy stwierdzić, że od czasu gdy zajmuje się głównie dydaktyką geografii, tj. od r. 1971, opublikował ok. 30 pozycji, nie licząc wielu prywatnych i redakcyjnych recenzji szkolnych podręczników geografii i prac redakcyjnych w Zespole Przedmiotowym IPS opracowującym program nauczania geografii. Do najbardziej znanych prac Jubilata z zakresu dydaktyki geografii należy niewątpliwie *Szkolny słownik geograficzny* (1977, wyd. II 1982, w którym Autor precyzyjnie uporządkował terminologię geograficzną i stworzył geograficzny system pojęciowy na użytek szkolny. Głównym przedmiotem badań Profesora w ostatnim dziesięcioleciu są treści nauczania geografii. Owocem tych badań jest m. in. cykl artykułów drukowanych na łamach „Geografii w Szkole”, w których Autor zajmuje się treściami nauczania geografii fizycznej, sprawiającymi duże kłopoty autorom szkolnych podręczników geografii i nauczycielom tego przedmiotu. W wyniku przeprowadzonych analiz treści podręczników i eksperymentów dydaktycznych J. Flis opublikował zmodernizowany dobór i układ materiału nauczania o podziałce (1973), górach (1974), pionowym rozkładzie temperatury powietrza w troposferze (1974), rachubie czasu (1975), parze wodnej w atmosferze (1975), użyteczności pojęcia „punkt podświetlony” (1978), budowie Ziemi (1979), widnokregu (1979) i sile Coriolisa (1982). Owocem

doświadczeń Profesora w szkole ćwiczeń-laboratorium WSP są dwa drukowane doniesienia z badań eksperymentalnych w tej szkole (1973, 1976). Doświadczeniami wyniesionymi z pracy w Komitecie Głównym Olimpiady Geograficznej podzielił się Profesor w artykułach na łamach „Geografii w Szkole” (1976, 1977, 1979) i w pracy zbiorowej pt. *Olimpiada Geograficzna* (1979). Należy dodać, że w pracy o olimpiadach znajdujemy najlepsze z dotychczas publikowanych w polskiej literaturze zadania do kontroli wyników nauczania geografii, autorem większości tych zadań jest J. Flis. Dużą wartość porządkującą i inspirującą mają artykuły Profesora poświęcone strukturyzacji (1973), realizacji celów wychowawczych (1975), rozumowaniu redukcyjnemu (1977), paradygmatom (1978), nauczaniu problemowemu (1979) i nowemu programowi geografii (1980). Na ogół są to streszczenia Jego referatów wygłaszanych na różnych konferencjach i zjazdach. Ostatnio (1982) ukazała się obszerna praca teoretyczna o pojęciach w nauczaniu geografii.

Tak zatem Jubilat ma olbrzymi dorobek naukowy wyrażający się 110 publikacjami z zakresu geografii społeczno-gospodarczej, fizycznej, regionalnej i dydaktyki geografii. Wartość tego dorobku podwyższa i wysoki walor oryginalności, i waga rzeczowości naukowej. Wachlarz zainteresowań, przejawiający się w pracach Jubilata, jest bardzo obszerny. Szkoła krakowska, z której wyszedł Profesor, hołdowała kompleksowemu ujmowaniu środowiska geograficznego. Ten pożyteczny i geografii właściwy kierunek zaznacza się wyraźnie u J. Flisa, mimo że ze szczególnym upodobaniem uprawia dydaktykę geografii. Pod jego naukowym kierownictwem powstało blisko 300 prac magisterskich o bardzo zróżnicowanej tematyce, promował 12 doktorów, opiekował się 2 habilitantami. Swoim oddziaływaniem stworzył szkołę geograficzno-dydaktyczną, wciągając do pracy naukowej duży zespół swoich uczniów, asystentów i adiunktów.

Cokolwiek Profesor czynił przez 50 lat w pracy naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej, bez względu na to czy były to rzeczy drobne, czy wielkie, traktował je poważnie i szczerze. To poważne i szczerze podejście potrafił zaszczerpić, jeżeli nie wszystkim, to większości swoich uczniów i współpracowników. Silna indywidualność i daleko posunięty krytycyzm nie ułatwiały Mu i nie ułatwiają życia.

Wyrazem uznania dla Jego pracy były liczne odznaczenia: Złoty Krzyż Zasługi, Krzyż Kawalerski Odrodzenia Polski, Tytuł Zasłużony Nauczyciel PRL, Medal Komisji Edukacji Narodowej, Medal PTG, Złota Odznaka PTG, Złota Odznaka Przyjaciół ZHP, Srebrna i Złota Odznaka „Zasłużony Działacz LOK”. Medal za wybitne osiągnięcia w dziedzinie nauk geograficznych i w uznaniu zasług dla Polskiego Towarzystwa Geograficznego i honorowe członkostwo PTG.

W uznaniu zasług Profesora J. Flisa uczniowie i współpracownicy poświęcają Jubilatowi swoje skromne artykuły, składają Mu najlepsze życzenia dalszych lat pracy i sukcesów naukowo-dydaktycznych oraz szczęścia w życiu osobistym.

LE 50e ANNIVERSAIRE
D'ACTIVITÉ SCIENTIFIQUE ET DIDACTIQUE
DU PROFESSEUR JEAN FLIS

L'année 1982 est celle du 50e anniversaire d'activité scientifique et didactique de Jean Flis — professeur à L'Ecole Supérieure de Pédagogie à Cracovie, ancien directeur de la Chaire de Géographie Physique (1960—1971), doyen de la Faculté de Géographie et de Biologie (1960—1967), directeur de l'Institut de Géographie (1971—1976), directeur de la Section d'Etudes pour le Doctorat par correspondance (1974—1977) et directeur de la Chaire de Didactique de Géographie (1971 jusqu'à maintenant); tous ces postes se rapportent à la même Ecole citée ci-dessus. En outre, depuis 1974, Jean Flis dirige le Comité de Rédaction de la revue «Géographie à l'école» et dirige L'Olympiade de Géographie en tant que vice-président du Comité Central de cette Olympiade.

Jean Flis est né et élevé à Nowy Sącz dans une famille d'intellectuels. De 1930 à 1935 il poursuit ses études à la Faculté de Philosophie à l'Université Jagellonne, se spécialisant dans le domaine de la géographie et de la pédagogie. Durant les dernières années d'études (depuis 1933) il travaille comme assistant à l'Université Jagellonne, peu après, il occupe le poste d'enseignant à Starachowice et à Varsovie; il devient membre de la Rédaction du *Dictionnaire de Géographie* et assistant à l'Université de Varsovie.

Pendant la guerre, il lutte à Lwow, puis à Tobruk, Monte Cassino, Ancône, Bologne. Décoré de nombreuses médailles militaires, entre autre Krzyż Waleczny, Defence Medal, Medal of the War, il revient en Pologne en 1947 et enseigne dans les écoles de Nowy Sącz, puis dans les années 1948—1960 on le voit occuper successivement le poste d'assistant, de maître-assistant d'adjoint et de chargé de cours. En 1951 il présente sa thèse de doctorat intitulée «Karst calcaire du bassin de Nidzica» En 1960 il s'installe à Cracovie, il entre à l'Ecole Supérieure de Pédagogie à Cracovie où il occupe depuis 1970 le poste de professeur-adjoint.

Jean Flis est l'auteur de 120 études scientifiques et didactiques, du domaine de la géographie physique, régionale, économique ainsi que de la didactique de géographie. Il a sur son compte 300 licenciés en géographie, 12 docteurs, 2 docteurs d'état. Son activité didactique, ses dons d'organisateur lui ont valu de nombreuses médailles: Złoty Krzyż Kawalerski Odrodzenia Polski, Tytuł Zasłużony Nauczyciel PRL, Medal KBN, Złota Odznaka PTG, Złota Odznaka ZHP, Srebrna Odznaka «Zasłużony Działacz LOK». Medal za wybitne osiągnięcia w dziedzinie nauk geograficznych i w uznaniu zasług dla Polskiego Towarzystwa Geograficznego i honorowe członkostwo PTG.

СЛАВОМИР ПИŠКОЖ, ТАДЕУШ ЗЕНТАРА

ПЯТИДЕСЯТИЛЕТИЕ НАУЧНОЙ И ДИДАКТИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
ПРОФЕССОРА ЯНА ФЛИСА

В 1982 году исполнилось 50 лет научной и дидактической деятельности Яна Флиса — профессора Высшей Педагогической Школы в Кракове имени Комиссии Эдукации Народовой, многолетнего заведующего Кафедрой физической географии (1960—1971 гг.), декана Биолого-Географического факультета (1960—1967 гг.), директора Географического института (1971—1976 гг.), заведующего Заочным отделением аспирантуры (1974—1977 гг.) и заведую-

щего Кафедрой географии (с 1971 г.) в вышеуказанном вузе. Кроме этого, начиная с 1974 года, Ян Флис является председателем редакционной коллегии журнала „География в школе”, а также заместителем председателя Главного Комитета Географической олимпиады.

Я. Флис родился и вырос в Новом Сонче, он воспитывался на богатых традициях польской профессиональной интеллигенции. В 1930—1935 гг. он учился в Ягеллонском университете на философском факультете, на отделении географии и педагогики. В последние годы учебы в университете (с 1933 г.) и сразу же по окончании университета он стал работать ассистентом в Ягеллонском университете, а позже — преподавателем в Стараховицах и в Варшаве, был также сотрудником редакции *Географического словаря* и ассистентом в Варшавском университете. Во время войны он сражался под Львовом, а позже под Тобруком, Монте-Кассино, Анконой и Болоней. Он удостоен многочисленных военных орденов и медалей, между прочим, ему были вручены награды: Кжиж Валечных, Дифенс Медаль, Медаль оф Уар. По возвращении на родину в 1947 году он преподавал в школах Нового Сонча, а в 1948—1960 г.г. работал в Ягеллонском университете старшим ассистентом, адъюнктом и доцентом. В 1951 г. он получил научную степень доктора за исследовательский труд *Гитсовы отложения Нидской котловины*. В 1960 г. Ян Флис стал работать в Высшей Педагогической Школе в Кракове, где в 1970 г. ему было присвоено звание чрезвычайного профессора.

Достойный юбиляр обладает огромными научными и дидактическими достижениями, свидетельством которых является 120 научных публикаций в области физической географии, региональной географии, экономической географии и в области методики преподавания географии. Он воспитал 300 выпускников, магистров географии, 12 докторов и 2 докторов наук. За огромные достижения в области научной, дидактической и организационной деятельности, он был удостоен высших наград и званий, таких как Злоты Кжиж Заслуги, Кжиж Кавалерски Одродзения Польски, звание Заслуженного учителя ПНР, Медаль Комиссии Эдукации Народовой, Медаль ПТГ (Польского Географического общества), медаль Злота Одзнака ПТГ, медаль Злота Одзнака ЗХП (Союза польских харцеров), медаль Сребрна и Злота Одзнака „Заслужоны Дзялач ЛОК”.